

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nur. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gölber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsebet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
ială. — REDACTIUNEA pe pagina
B-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

"GAZETA" iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate offi-
cile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 80. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu două săptămâni: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 95.

Brașov, Duminică 29 Aprilie (12 Maiu).

1907.

Sistemul cu două limbi materne.

Vrând să trecem în revistă evenimintele zilelor din urmă, a căror eron a fost contele Albert Apponyi, vom începe întâi cu excursiunea ce a făcut-o în comitatul Torontal la Lovrin între Nemții de acolo. Scopul i-a fost de a face propagandă între Nemți și de ai câștiga cu cuvinte și promisiuni dulci pentru idea statului național instrăinându-i tot odată de „agitatorii” cari le predică iubirea de neam și de limbă, și îi învață că aceasta nu împedecă să fie patrioți tot așa de buii ca și Ungarii.

Ca de obicei le-a vorbit Nemților de sentimentele prietenești ce le au Maghiarii pentru ca să-i câștige; le-a vorbit c'un farizeism neîntrecut dându-și silința ai face să creadă că nu numai e posibil, dar e chiar o datorie patriotică a lor, a Nemților din Ungaria, să se simtă totodată și Maghiari. „Aveți” le zise, „două limbi materne, una limba mamei ce v'a dat viața, ear cealaltă limba mamei de a doua, limba patriei”. Firește că concluziunea este, că limba patriei fericii Șvabi trebuie s'o cunoască tot așa de bine după cum cunosc limba lor maternă.

Mai mult, contele Apponyi și-a dat silința să asigure pe cei dela Lovrin că el este azi omul poporului, că ori-care adevărat politician trebuie să-și caute azi rădăcina în sufletul poporului. Te mir de ceea-ce vezi și ce auzi, metamorfoza prin care a trecut trufașul și fariseul conte. El spuse că cu atât mai mult cu cât se simte mai apropiat de popor va căuta să-și îndeplinească promisiunea sa de pe vremea când era în opoziție și să stărue pentru introducerea votului universal. Se grăbi însă a adauge, că acest vot universal nu se va estinde decât asupra acelor, cari se vor vedea că sunt cu trup și suflet Maghiari, ferindu-se de-a lăși ideile anti-naționale și nepatriotice.

Iute și degrabă unul din organele cari preamăresc politica lui Apponyi trage consecențele din cele

ce le-a pronunțat el la Lovrin asupra votului universal. Zice acest ziar: „Sistemul politic care ca cel de azi nu se razimă pe putere ci pe popor, trebuie să caute neapărat ca baza existenței sale să devină cât de largă și cât mai solidă. Trebuie prin urmare să primim și milioanele ce astăzi stau în afară de constituție între întăriturile aceste. Astfel vom lua arma din mâna dușmanilor „noului sistem politic”. Apoi adauge: „Suntem pregătiți că și după-ce va fi introdus votul universal, agitația va continua. Drept pretext se va lua împrejurarea că guvernul și parlamentul vor stabili când vor face reforma anumite cautele din punctul de vedere al caracterului național maghiar, al unității de stat și al ordinii sociale. Dar agitația ce va urma după reformă nu va mai avea nici o putere. Cari vor rămânea după reformă, afară de întăriturile dreptului electoral, aceia nu vor fi decât dușmanii fățiși ai ideii de stat maghiar și ai ordinii sociale.”

Putem ușor găsi că aici e vorba numai de „agitatorii” naționaliști și de cei socialiști în contra cărora Apponyi, lucafarul „noului sistem”, le pune toate în mișcare.

Dar să trecem la celălalt eveniment, în care a jucat tot Apponyi rolul de frunte.

Înțelegem desbaterea proiectului școlar al ministrului de culte și instrucțiune publică în camera magnaților. Ea s'a terminat cu învingerea contelui Apponyi, căci proiectele sale de lege au fost primite cu mare majoritate de către magnați. A isbitit așa-dară ca dieta să primească opera lui, prin care vrea să creeze pe viitorii cetățeni cu „două limbi materne”.

Nu ne putem estinde aici asupra desbaterei însăși, ci vom accentua numai că în ședința de Vineri I. P. S. Sa Metropolitul de la Blaj a încheiat șirul vorbirilor arhierilor noștri combătând proiectul, care tinde să răstoarne bazele firești ale dezvoltării culturale în cât privește popoarele nemaghiare.

Și a mai apărut Apponyi încă odată înaintea magnaților fătul ingeniului său. care se învârteste în cercuri vițioase al pretenșelor interese naționale maghiare, cari după părerea lui nu se pot apăra decât dacă a două limbă maternă ce i-se impune cetățeanului în Ungaria va copleși cu timpul pe toate celelalte.

Apponyi avu bucuria de a fi sprijinit de cardinalul și episcopul Samassa. S'au unit spiritele înrudite și au găsit că proiectele școlare s'au născut tot din îngrijirea ca nu cumva după introducerea votului universal poporul să devină unealtă oarbă a puterii sau a partidelor. De aceea fu condamnată avea două limbi materne.

Desbaterea proiectului Apponyi în camera Magnaților.

Începem astăzi cu publicarea discursului P. S. Sale Episcopului Lugoșului Vasile Hossu, rostit în ședința de Mercuri a casei magnaților.

Eccelența Voastră d-le Președinte! Ilustrilor d-ni Magnați!

Constat și eu, ceea ce altcum s'a constatat și de alții cu ocazia desbaterei și de către însuși d-l ministru de culte și instrucțiune publică în expunerea de motive, că proiectul din chestiune are două scopuri: întâiu de a se regula salariile învățătorilor dela școlile comunale și confesionale, punându-se învățătorii în o situație materială corăspunzătoare calificăției și stărilor sociale, iar a doua de a asigura și de a păzi în școlile de ori ce caracter interesele statului și interesele naționale.

Mă grăbesc a declara, d-le președinte și d-lor magnați, că în privința ambelor scopuri sunt cu desăvârșire de acord cu d-l ministru.

E mai presus de orice îndoială că salariile de până acum ale învățătorilor nu mai corăspundeau nevoilor vremii și trebuințelor învățătorilor. Învățătorii de fapt nu erau în situația de a se putea dedica cu totul chemării lor, și tocmai de aceea nu cred să fie cineva care să-i îndivideze pe învățătorii, pentru-că li-se urcă salariile. Cred că nici preoții nu-i vor invidia, cu toate că ei rămân într'o stare și mai rea decât a învățătorilor și cred, că ei nu vor cere altceva decât ca să li-se reguleze și lor congrua pentru a putea trăi și ei amăsurat calificăției și poziției lor sociale. Eu țin să dau numai expres-

siune sentimentelor mele față de guvern, care bazat pe art. de lege XX din 1848 s'a grăbit a ajuta din banii statului pe bisericile, cari nu dispun de o stare materială corăspunzătoare, — și țin să declar, că în ce privește salarisarea, sunt cu totul de părerea d-lui ministru.

Dacă ar fi să fac totuși o observare, aş zice, ce a zis și d-l Beöthy Zsolt, dar în alt înțeles, că anume n'ar fi trebuit să se despartă chestiunea salarizării învățătorilor de chestiunea reformei preparandiilor. Pot afirma bazat pe experiențele mele, că dacă n'am putut și nu putem dovedi un progres în învățământ peste tot și în învățarea limbei maghiare, o mare vină o poartă însuși corpul învățătoresc. — Nu voi să învinuesc nici corpul învățătoresc, nici pe unii membrii singuraticii ai lui, ci țin numai să constat, că numai prin regularea salariilor învățătorilor nu se va ridica cu mult nivelul instrucției, singure salariile nu sunt în stare a umplea așel gol pe care actualul proiect de lege voiește să-l umple. Declar dela început, că nu a această parte a chestiunii vreau să o luminez, cum a făcut d-l Beöthy Zsolt, intențiunea mea e de a declara, amăsurat poziției mele bisericesti, și amăsurat punctului de vedere principiar al bisericii catolice, al cărei smerit și nemeritos păstor sunt și eu, nu pot primi principiul statificării școlarelor (Aprobări) ci revendic pe seama bisericii dreptul de a susține instituțiunii culturale de orice categorie.

În ce privește al doilea punct de vedere al acestui proiect, anume ca în ori ce școală de orice caracter să fie respectat punctul de vedere al statului și interesul național, țin să declar că și în privința asta sunt cu totul de convingerea d-lui ministru. Căci e, de sigur, o pretenziune justă ca în orice școală, de orice confesiune și fără deosebirea dacă are sau nu ajutor dela stat, să se apere punctele de vedere ale statului. Nici nu se poate închipui un guvern, care ar suferi, ca vre-o biserică sau vre-o instituțiune din stat să lucreze împotriva intereselor statului. Împărtășesc în amândouă privințele punctele de vedere ale d-lui ministru și cu toate acestea, spre marea mea durere, sunt nevoit a declara, că proiectul, așa cum e acum, nu-l pot primi, deoarece el, după modesta mea părere, vatamă biserica, al cărei servitor sunt. Aceasta îmi iau voie a vi-o și arăta în scurte cuvinte.

Ilustrilor d-ni Magnați! Drepturile bisericele noastre relativ la instrucțiunea populară sunt garantate prin articolul 11 al legii 38 din 1868. Aici se spune lămurit, că fiecare confesiune receptă are dreptul de a înființa și susține din propriile ei puteri instituțiune de învățământ în toate comunele, în cari are dreptul de a apela spre acest scop și

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Primăvară.

Avusesem un somn sbuciumat, plin de vise urâte și neînțelese. Dimineața eram în starea ceea de amorțire, când nici nu dormi, nici nu ești treaz, când printre pleoapele întredeschise zărești lucrurile ce te înconjoară într'o lumină străină ce le dă altă înfățișare, arătându-le ca dintr'o altă lume. Cum stam astfel, întins pe spate, cu mâinile sub cap, m'am hotărât să mă scol, m'am ridicat în sus, apoi căzui iarăși pe pernă. Și începui să mă gândesc la plictiseala acelorăș fapte luate dela capăt în fiecare zi: plictiseala scotocirii unui guler prin toate colțurile dulapului lăsat în neorânduială; plictiseala căutării unui pieptene sau a unei batiste; plictiseala aceleiași păreri de rău, că fereastra nu ți-i puțin mai spre stânga sau mai spre dreapta, ca să poți vedea toată ulița până departe, și nu numai colțul întunecat al trotuarului îngust; în sfârșit îmi trecu prin minte toată plictiseala vieții de om singuratec, fără familie, fără prietini, fără iubită. Și când în urmă, îmi strânsei toate puterile

să mă asvăr din pat, închisei ochii întocmai cum aș fi făcut, dacă ar fi trebuit să intru într'un loc de groază. M'am dus deadreptul la fereastră de am ridicat perdeaua. Din dosul geamurilor se revărsă deodată o lumină strălucitoare ce mă orbî. Cum nu mă așteptam, am ridicat mâinile la ochi, am stat puțin așa, și mi-am șters lacrimile ce-mi dase. Apoi, un imbold neașteptat îmi aruncă mâinile înainte și într'o clipă deschisei fereastra. Razele soarelui pătrunseră rezezi, calde, ca o alintare ușoară peste fața mea.

După vremea ploioasă, imbuibată de umezeala glodului așternut pe jos, aceasta era cea dintâi zi cu soare, zi caldă și curată de primăvară. Strigai cu bucuria unui copil:

Primăvara!

Venise primăvara. M'am plecat peste fereastră să mă scald în aerul proaspăt. M'am nitat îndelung, în fața mea. Orașul părea nesfârșit. Toate acoperșurile sticleau; deasupra lor, deasupra coșurilor șterse aproape în lumina vie, nici o șuviță de fum nu mai eșea în această dimineață când toate ferestrele erau deschise ca și a mea. Cerul părea atât de sus, încât întâiași dată mi-se părea și mie că al treilea cat,

unde sărăcia mă suise, e așa aproape de pământ! De pe uliți, din toate colțurile, se ridica suflul acela de viață: glasurile care se strâng într'unul singur, glas adânc și prelung, ce răsună ca un cântec de fericiere. Deasupra mea două rândunele ciripeau.

Repede m'am spălat, m'am îmbrăcat și, după ce sfârșii, am vrut să-mi iau paltonul. M'am uitat la dânsul. Părea atât de ros! L'am aruncat întocmai ca pe o haină de chin, mi-am trântit pălăria pe cap, și am eșit cântând. La capătul scării m'am aruncat în goană pe trepte și le-am scorbât câte două. În ogradă, am dat bună dimineața cu toți. Mi-se pare că am salutat și pe un domn străin, care nu locuia cu noi. Dar mi-a răspuns râzând. Am luat-o la dreapta pe ulița ce scobora către marginea orașului, neștiind în cotro s'apuc. Apoi mi-am adus aminte de grădină. M'am suit într'un tramvai, în față, ca să merg într'acolo.

A venit primăvara, îmi spuse vizitiul, și pocni fericit din biciul, sub încolăcirea căruia calul se înfloră, și întinse hamul mai tare. Veni și conductorul, dar, mai înainte să mă întreb în cotro merg, îmi spuse cu o scânteie de bucurie în ochi.

— Primăvară!
— Da primăvară, i-am răspuns și i-am dat banul.

În dreptul grădinei am sărit din tramvai, m'am ferit de o trăsură, ce era să mă calce, și am apucat în brațe o bătrână pe care, în graba mea, era să o dau jos. Văzându-o că zămbește, i-am zis:

— A venit primăvara, cucoană!
— Da, da, mi-a răspuns dânsa, și plecă mai departe râzând încet, întretăiat, ca și cum ar fi tușit.

Eu am luat-o pe sub aleele de copaci, înalți și groși, ai grădinei. O mireasmă neobișnuită plutea în aer, o mireasmă care se ridica de deasupra pajistelor înverzite: care se împrăștia din tufele toporașilor acunși în erbab, din mugurii răsăriți într'o noapte pe crengile pline de sevă; o mireasmă care se înălța din pământul umed, care izvera din cer și luneca odată cu razele soarelui, până jos la noi.

Departe strălucea lacul. Am luat-o spre el.

În grădina singuratecă nu văzusem pe nimeni încă. Deodată răsări, înaintea mea, trupul subțire, mlădios ca o creangă, al unei femei. Era îmbrăcată într'o rochie

la sprijinul credincioșilor ei. Fiecare confesiune receptă mai are dreptul de-a numi și prin urmare, de-a amova și suspenda învățătorii; are apoi dreptul de a stabili cărțile didactice și a hotărî ea ordinea de învățământ. Legea 44 din 1868 îi asigură confesiunii dreptul de a stabili ea limba de propunere, iar legea 38 din 1868 dispune ca în școlile populare instrucția să se facă în limba maternă a elevilor. Imi iau voia să citez dispozițiile proiectului prin care acest drept al confesiunilor — dacă nici nu e desființat în întregime — în ori ce caz suferă restricțiuni foarte mari. Insași expunerea de motive spune, că proiectul de lege nu dorește să desființeze principiile fundamentale ale legii din 1868, ci vrea să meargă în urmele ei, în ogașele ei și ale legii 23 din 1893.

Fiindcă legea aceasta nu e desființată, eu în ea văd depuse drepturile bisericii noastre, ce și le-a câștigat și de cari s'a bucurat până acum neconturbată în ce privește școlile populare. De dragul obiectivității grăbesc să declar, că legile și ordinațiunile aduse ulterior au modificat întru câțva principiile cuprinse în legea dela 1868, fără să fi scos, însă, din vigoare inasași legea.

Imi iau voie să arăt, rând pe rând, cum acest proiect restringe dreptul bisericii de-a dispune liber în ce privește înființarea și susținerea școlilor ei. Alineatul 5 al articolului 12 zice (citește): »Învățătorii aplicați în posturi de învățători confesionali și comunali sistematizate din nou, nu au drept la completarea din partea statului a salariului fundamental și la cvinvenalii decât în cazul, dacă sistematizarea noului post s'a făcut cu învoierea prealabilă a ministrului de culte și instrucțiune publică«.

În urma acestei dispoziții, școala confesională nouă, noul post de învățător, subvenționat de stat, nu se va putea crea decât într-o comună pentru care și-a dat învoierea prealabilă și ministrul. Da, numai cât în cazul acesta ministrul stabilește și minimul salariului și fiindcă în astfel de comune bisericesti mai sărace comuna bisericască ea dela sine nu poate să dea acest salariu, e silită să recurgă la ajutorul de stat. De aici urmează dară, că școli nouă nu se pot înființa decât cu învoierea prealabilă a ministrului. Eu cred că din cele expuse se vede destul de lămurit restricțiunea făcută dreptului de a înființa școli.

E restrâns, însă, prin articolul 13 și dreptul de a susține școlile. Anume, în cazul când într-o comună oarecare salariul învățătoresc nu se poate încasa și susținitorul cu toate aceste nu recurge la ajutorul de stat, — acest susținitor își pierde dreptul de a susține școlii și nu-l mai redobândește decât, dacă mai târziu dorește să înființeze școala cu ajutorul statului. Dispoziția aceasta îngreunează susținerea școlii, fiindcă dacă ministrul deneagă ajutorul de stat, școala se închide și astfel biserica a suferit, față de trecut, restricțiuni în ce privește susținerea liberă a școlilor sale.

Un alt articol, pare-mi-se alineatul din urmă al articolului 15, dispune că pentru școlile confesionale, în cari numărul elevilor obligă la cercetarea școlii e mai mic de 30, d-l ministru de culte numai în cazuri excepționale poate să acorde ajutor de stat. E dară foarte firesc, că o comună în care numărul elevilor nu trece peste treizeci, e o comună bisericască foarte mică și e, prin urmare, chiar și în urma numărului credincioșilor foarte săracă, așa încât susținerea școlii confesionale e im-

preunăță cu mari greutate. Am toată încrederea în bunăvoința d-lui ministru și am toată încrederea, că va executa legea în mod echitabil; dacă însă articolul acesta se va executa în toată rigorea lui, în diezeza mea cel puțin — poziția și conștiința îmi impun datorită s'o spun — dintre 82 de școli populare cel puțin 30 vor trebui închise și prin urmare se vor nimici 30 de comune bisericesti. Peste acest lucru nu pot trece în tăcere, deși n'am de gând să fac o espunere mai largă de motive, pentru a nu putea fi învinuit, că a-și amesteca în discuție și motive confesionale.

Observarea aceasta a mea se referă dară la faptul, că dreptul bisericii noastre de-a înființa și susține școli, drept garantat prin legi, de care ne-am bucurat până acum, suferă în urma noului proiect restricțiuni mari.

A doua observare a mea se referă la aplicarea învățătorilor. Diferența paragrafi ai acestui proiect nu zic că iau, dar mărginesc acest drept al bisericii, fără a mai vorbi despre măsurile, prin cari, dacă statul contribuie cu mai mult decât 200 coroane la completarea salariului învățătoresc, dreptul de alegere și întărire al învățătorilor îl reclamă statul pentru sine. Dispoziția aceasta se cuprinde și în legea din 1893, nu e un lucru nou prin urmare, dar ceea ce a fost un gravamen rămâne și astăzi. În nici un caz nu i se poate face domnului ministru imputarea, că d-sa ar fi adus vre-un lucru nou în proiectul acesta. D-sa a împrumutat acest articol, ba a mai completat cei 60 fl. de până acum la 200 coroane, adică o sută de fl.; pentru că, precum știm, în sensul legii dela 1893, dacă statul a contribuit la cheltuielile de susținere ale școlii cu 60 fl., alegerea și aplicarea învățătorilor era făcută pendentă de consimțirea guvernului.

În ce privește reglementarea, reiese evident intenția proiectului de lege, ce-i drept întemeiată pe motive de stat — de spre aceste nu vorbesc acum în merit, ci îmi voiu expune vederile mai târziu, — repet reiese intenția ca prin mai multe articole să i se dea ministrului dreptul de a despoia pe învățător de postul său. Și în privința aceasta e, prin urmare, stăruit dreptul de până acum al bisericilor de-a institui și reglementa ele pe învățătorii.

(Va urma.)

O adunare populară de protestare în contra proiectului Apponyi a fost convocată pe mâine, Duminică, în comuna Tășad (Bihar). Convocatorul e semnat de următorii: Vasile Bica, Stefan F. Todor, Grigorie Opre, Miron Moza, Teodor Moza, Teodor Ban, Grigorie Vlad, Vasilie Iluta, Ioan Opre și Pantelie Bugariu.

În contra mișcării »pangermane«. În mijlocul unui mare alaiu patriotic s'a ținut Joi în orașelul Lovrin (Bănat) o întrunire de protestare contra mișcării »pangermane« ce s'a pornit în mijlocul Șvabilor din Bănat. Adunarea a fost convocată de deputații sud-ungari aparținători coalițiunii. În mijlocul celor câteva sute de oameni și-a făcut apariția și ministrul Apponyi, care într'un discurs »epocal« s'a ocupat cu activitatea agitatorilor »pangermani«. Am venit, a zis între altele contele Apponyi, în mijlocul poporului, pentru a arăta cât de intime (?) sunt legăturile între popor și guvernul național... Fiecare cetățean are două limbi materne (!?) Una, pe care și-o însușește de la mamă-sa, iar a doua este limba patriei. Apponyi apelează

la Germanii bănățeni, ca să cultive limba lor maternă și ideia de stat unitar maghiar, deoarece aprecierea patriotică a ideii de stat este în deplină consonanță (?) cu cultivarea limbei materne. Adunarea a votat apoi o rezoluțiune, prin care se exprimă încredere lui Apponyi și guvernului național.

Regele Carol și marii proprietari.

După cum am anunțat regele Carol a primit o delegație a agrarienilor compusă din d-nii D. Dobrescu fost prefect al Capitalei, Noica, mare proprietar în Teleorman, Ghilțu, fost deputat și mare agricultor, Colibășanu, fost senator și mare proprietar, Soare Oprea, Ștefan Popp, fost deputat și mare proprietar și Ioan Alexandrescu, mare proprietar și arendaș.

Ziarul »Apevărul« publică asupra acestei audiențe următoarea relațiune autentice:

După ce delegații au expus regelui păsul și dorințele lor, suveranul, care-i ascultase cu multă atenție, aflând că au fost și la d-l Sturza, a observat:

— Foarte bine ați făcut, că v'ați adresat guvernului. Și eu cred, că trebuie ceva de făcut.

— Da, Majestate, trebuie să se despăgubească cei jefuiți și incendiați fiindcă au sărăcit mulți și dacă nu li se va face dreptate, nu rămâne decât să lichidăm totul și să părăsim țara, — adause d-nul D. Dobrescu.

— A, nu! Aceasta nu e patriotic. Eu mă ocup chiar acum de chestia despăgubirii. Citesc acum ce s'a petrecut în coloniile germane din Africa, unde s'au răsculat indigenii contra coloniștilor. Germania a hotărît despăgubirea coloniștilor. E dar echitabil să procedăm tot astfel și la noi, unde nenorocirea ne-a lovit poate mai greu. Dar să fiți cumpătați și să aveți în vedere cât de greu e ca statul să facă acum sacrificii, să-și încarce budgetul.

— Toți vom ținea seamă, Majestate, de aceasta. Știm, că și societățile de asigurare, când trebuie să ne despăgubească, ne scad vre-o 25 la sută, deci nu vom fi față de stat mai pretențioși. Din contră: am fi mulțumiți ca pierderile să fie pe jumătate despăgubite, — zise unul din delegați, d-l Ghilțu dela Craiova.

Foarte bine, să fiți cumpătați. Uzați apoi de creditul ce vi-s'a deschis la Banca națională. Evaluarea pagubelor trebuie să se facă după o anchetă conștientoasă și în prezența celor păgubiți, — continuă regele. »Și eu am adăugat la partea finală a decretului referitor la acordarea creditului, că se vor da și despăgubiri. Da, veți fi despăgubiți. Și regina mi-a povestit, că i-a eșit în cale deunăzi la Pitești, o familie devastată și a implorat-o să fie protejată... și regina mereu mă îndeamnă la aceasta, căci a fost atinsă și ea de aceste nenorociri. Dar și d-v. să vă ocupați singuri cu exploatarea moșiilor. Nu mai lăsați agricultura pe mâna străinilor. Sunt și eu pentru o casă rurală, dar nu pentru o casă rurală, care să atingă proprietatea. Cred apoi, că n'ar trebui să se vândă țărănilor pământ, ci mai întâiu să i se ardeze și după ce-și va face capital să devină proprietar fără sarcini. În privința ordinii la țară instituția gendarmilor e bună și mai trebuie completată și dezvoltată«.

D-l Popp a observat suveranului, că și libertatea presei a contribuit la starea aceasta de lucruri...

Regele a răspuns la aceasta printr'un gest, care denota, că nu ne mai putem atinge de această libertate.

Regele a recunoscut, că unii prefecti au făcut excese de zel, iar alții n'au raportat adevărul și mai ales nu au prevăzut și nu și-au dat seamă de gravitatea situației fie în timpul răscoalei, fie după potolirea ei.

— Politica ne-a adus aci! — observă d-l Colibășanu.

— Așa este! S'a făcut prea multă politică, s'a abuzat chiar, — termină regele.

D. Dobrescu întrebă la plecarea pe rege: Ne autorizează M. V. să comunicăm membrilor societății ceea ce a-ți binevoit a ne spune?

— Da, vă autorizez. Spuneți că regele veghează atât asupra protecției săracilor cât și asupra siguranței celor bogăți!

Audiența delegațiunii a durat o oră și 15 minute.

Nouă prigoniri în Bihar.

Invizitiie în școlile populare române. — Confiscare de cărți didactice și cărți de cântece.

Am amintit în numărul foaiei noastre de ieri cel mai recent caz de prigonire a mai multor școale în Bihar pe cuvânt, că în aceste școale s'ar face agitație prin folosirea de cărți didactice și de cântece, cari ar fi oprite, fiind nepatriotice. Iată ce scrie cu privire la aceasta ziarul »Nagyvárad« dela 9 Maiu a. c.:

»Lud. Vasady inspector de școale reg. a raportat în ședința dela 8 Maiu a comisiunii administrative, că în luna trecută a vizitat școlile de stat și confesionale din comitat și că cu ocaziunea aceasta a văzut lucruri, ce l'au consternat. Cu totul a vizitat 111 școale și s'a convins, că rezultatul instrucțiunii limbei maghiare la o bună parte a școlilor elementare gr. orient. nu corăspunde cerințelor legii. Inspectorul mai excepționează și localurile de școală precum și împrejurarea, că în unele școale sunt aplicați astfel de dascăli, cari n'au nici calificatiunea necesară minimală. Pe lângă aceasta a aflat inspectorul la școlile gr. or. populare din Sân-Nicolaul mare și din alte comune (Mecherec și Homorogul român), cărți didactice oprite de ministeriu, ear la școlile gr. or. populare din Berechiiu, Sân-Nicolaul-Român și Parhida a găsit și confiscat dela școlari broșuri, cari cuprind cântece nepatriotice de mult oprite. În fine în școala populară gr. or. dela Arcuș inspectorul a dat peste niște broșuri istorice asemenea nepermise«.

Inspectorul reg. a prezentat comisiunii cărți și broșurile dintre cele confiscate de el spuind, că aceste cărți le-a găsit în număr mai mare în comunele amintite mai sus.

La »Sân-Nicolaul-Român« învățătorul Ioan Vereș s'a folosit cartea »Istorieare bisericești III« de Dr. Petru Barbu pentru școlile populare. Inspectorul în raportul său zice, că critica oficială a constat, că cuprinsul și spiritul acestor cărți neagă ideia de stat maghiar și că sub firma istoriei bisericești introduce istoria dacoromână în școlile populare române; apoi că falsifică istoria Ungariei etc.

Dintre cântecile »agitatorice« inspectorul citează următoarele explicându-le cuprinsul anume în mod exagerat: »Deșteaptă-te Române«, »Marșul lui Iancu«, »Hora unirei« (despre care zice, că ar propaga ideia ca să fie puștiți din țară duș-

ușoară, cenușie, și'n cap purta o pălărie din care nu vedeam decât pana neagră, ce ascundea părul. Am tresărit de un fior neînțeles, și am grăbit pasul. Nu știam cine era, și totuși trupul acesta înalt, ușor, ce părea că nici nu atinge pământul, ci lunea »totuși« ca o suviță de fum purtată de vânt, îl cunoșteam. Cu cât mă apropiam, credința aceasta mi-se înrădăcina în minte.

Femeea ajunsese înaintea mea pe marginea lacului, lângă căsuța barcagiului, se așeză pe o bancă, își sprijini cotul de spetează, își puse mâna sub bărbie și rămase așa, privind lacul.

Câteva lebede tăiau ușor, în creți ce de-abia se vedeau, pânza lucie a apei. Și sub crengile înmurgite ale sălciei, ce se pleca par'că într'adins să atingă pâlăria necunoscută, femeia aceia mi-se părură, că venise pentru mine, că venise să mă aștepte. Și am înaintat spre dânsa. Barcagiul fm eși înainte.

— Vroiți să faceți o plimbare pelac?

Am răspuns fără să vreau:

— Da.

Barcagiul se uită la mine, apoi la necunoscuta, cătră care nu mă întorsesem încă să-i văd fața, și întrebă:

— O barcă pentru un loc sau două?

Am tresărit, am întors capul, și'n ochii mari, albaștri, prea umbriți par'că în dimineața aceasta strălucitoare, mi-s'a părut că văd o învoire.

— Pentru două, am șoptit.

Barcagiul se coborî, sări într'o barcă, înfipse lopata în apă, și se alipi de mal.

— Poftiți, ne zise.

Eu, m'am apropiat de necunoscută. mi-am scos pălăria, m'am inclinat și i-am întins mâna:

— Dacă vroiți!...

Necunoscuta se ridică și-mi dete mâna. Am luat-o aproape în brațe să o sprijin, când puse piciorul în barca ce se clătina. Apoi am intrat și eu, am prins lopetile, și avântându-mă m'am depărtat de mal. Barca tăia apa, lunecând ca împinsă de vântul ușor, ce resfira, peste fruntea albă, părul bălai al femeii. O aveam în față. O privii. Din chipul alb, răsăreau ochii mari, rotunzi și albaștri, ce par'că nu te mai lăsau să privești altceva. De sub pălăria cu pană mare neagră, fața ei avea ceva neobișnuit de termecător. Ea se uită o clipă la mine, apoi își plecă privirile spre luciul apei. Simții o turburare adâncă în suflet. Cu cât

o priveam mai mult, cu atât îmi părea, că femeia aceasta îmi era cunoscută: în sufletul meu, găseam par'că urme dintr'o iubire depărtată. Unde s'o fi văzut? Văseleam rar, luntrea luneca ușor. În dimineața aceasta, părea că nu trăim decât noi doi, și lebedele, ce înotau liniștite, ca și cum ne-ar fi urmat. Necunoscuta lăsă mâna dincolo de marginea bărcii, de-și muia degetele în apă. Voiam să vorbesc, pe buze îmi veneau cuvintele, și par'că îmi era frică să șoptesc măcar. Odată mi-s'a părut că și dânsa voia să spu ceva. Fața însă i-se liniști, rămase nepătrunsă, umbrită de genele arcuite și mari. Dar, cum treceam pe sub un, pod care ne arunca pentru puțin în umbră, m'am silit să pot întreba:

Mi-se pare, că te cunosc.

Dânsa mă privi, zâmbi și-mi răspunse cu glas încet:

— Nu cred.

Ceva îmi spune că noi ne-am mai văzut.

Ochii mari și albaștri mă priviră încă odată prelung, ca și cum ar fi vrut să se încredințeze și ei de ceva. Apoi genele se lăsară în jos, și necunoscuta mă întrebă șoptind:

— Ai fost prin Iași?

— Nu.

— E întâiași dată în viața mea, când părăsesc Iașul. Eri am sosit aici, îmi răspunse ea.

Privindu-o, mă gândeam. Fără de îndoială nu o mai văzusem. Era numai o părere a mea, că ne întâlnisem cândva. Și totuși dânsa nu-mi era străină, cum nu-mi era străină primăvara aceasta ce renăștea de abia acum, deși sâmbăna atâta cu toate celelalte din viața mea. Căci, nu mugurii și toporașii aceștia mă învăluiseră în mireasma lor altădată, și totuși erau aceiași, cum același mi-se părea cerul din care se revărsa astăzi ploaia de raze. La ce bun oare aș fi căutat de unde vine, cine-i, și cum a ajuns femeia aceasta lângă mine? Dânsa sosea odată cu mireasma florilor, odată cu lumina, odată cu primăvara. Era suflul primăverii, care aducea toate, care reînnoia viața, iubirea, fericirea.

Imi încorda brațul, și barca se avânta înainte, ca o săgeată. Și'n aplecarea trupului ca să scot lopețile din apă, buzele mele atinseră pe ale ei.

(„Convorbiri.“)

Em. Gârleanu.

manii, să nu mai rămâie în ea decât >Valahic, pre când bine se știe că această horă se referă numai la unirea principatelor române.> >Treii colorii;> >Marșul anului 1848.> >Ah sabia lui Traian;> >Marș român;> >Calcă Române plin de mândrie< și în fine >Imnul împărătesc< care în patria lui se numește >Gotterhalte< — zice raportul.

Spune apoi inspectorul, că cântecul despre sabia lui Traian l'a găsit în buzunarul unui copil de școală și propune ca comisiunea administrativă să predea cărțile și cântecul confiscat de el procuraturii și să raporteze ministrului de instrucțiune publică, ca să dispună ca învățătorii vinovați să fie suspendați din post prin autoritățile bisericești respective.

În comisiune a vorbit membrul Nicolae Zigre zicând, că pe inspector l'a dus prea departe hiperzelel său. El a rânduit în școale o adevărată inquisiție polițienească. O astfel de procedură nu e de natură a deștepta patriotismul. Scrierile interzise sunt eliminate numai din școală, dar în viața privată poate cineva să cânte și să cetească ce voește. De geaba sunt prigonite cântecurile naționale române, căci tocmai în urma prigonirii poporul ține mai mult la ele. Așa a fost și cu cântecul lui Kossuth (Sgomot, reprobări). Membrul Erős se miră, că Zigre cutează să asemene cântecurile acelea cu cântecul lui Kossuth și zice, că pretenziunile ca și cântecurile lor sunt aici îndreptățite.

Zigre constată apoi, că parte din amintirile cântecelor nici nu sunt interzise.

Inspectorul de școale Vasady protestează contra afirmării, că el ar fi ținut în vizită polițienească. Și-a împlinit numai datoria. În fine comisiunea a primit propunerea inspectorului.

La cele de mai sus trebuie să facem câteva observări. Mai întâi ce privește pretinsa critică oficială a cărții >Istorie bisericești<, ea nu este decât o critică, ce a făcut-o un șovinist descoperat în partea neoficioasă a foaiei >Néptanítok Lapja<. Inspectorul pronunță sentința deci pe baza unui articol dintr-o ftiucă maghiară. Eată unde am ajuns!

Mai e de notat, că ediția a III-a a cărții lui Petru Barbu, care a fost confiscată, nu e oprită fiind-că s'a corespunde pe baza obiecțiilor făcute de ministru. Mai departe e de observat, că cântecurile citate mai sus în afară de >Doamne ține și proteje patria și pe împărat...< toate au fost pe timpul alegerilor cântate de muzicele candidaților de deputați unguri din Bihor, ca să însuflească pe alegătorii români a vota pentru ei. Mai ales >Hora unirei< s'a cântat la alegerea de deputat 48-ist de la Ceica.

Încât pentru confiscarea imnului Maie țării Sale și dinastiei cei din Viena pot vedea și se pot convinge despre situația creată sub >mana liberă<!

Prigonirile aceste îndreptate contra Românilor bihoreni sunt un răspuns la mișcarea națională (bărbătească) a acestora, iar de altă parte tind a înăbuși însufletirea națională ce a încolțit în inimile lor.

Cronica din afară.

Țarul și activitatea Dumei. Ziarul >Lokal Anzeiger< află din Petersburg următoarele: Țarul a întrebat pe Golowin la ultima audiență, când se va pronunța Duma în contra crimelor politice și pentru condamnarea terorismului. Golowin a răspuns, că această chestiune este amănată cu intențiune. Țarul s'a fi răspuns atunci lui Golowin: >Nu uitați, că întregul popor și eu așteptăm ca Duma să se exprime asupra acestei chestiuni.< Golowin a promis țarului, că la reluarea ședințelor Dumei va expune imediat aceste chestiuni.

Emigrările grecilor din Bulgaria. Din Atena se anunță, că numărul grecilor refugiați din Bulgaria a fost în cursul săptămânii trecute de 1520; 375 din ei au plecat la Adrianopol, câteva sute la Debeogaci.

Mișcarea din Macedonia. Bulgarii sosiți din Sofia la Salonic răspândesc în populația știrea, că în Macedonia se pregătește o puternică acțiune.

Alsacienii reclamă schimbarea Constituției și autonomia provincială. Peste 1000 de persoane întrunindu-se Duminea trecută la Strassburg au discutat asupra schimbării Constituției Alsaciei-Lorenei. Fostul deputat Blumenthal s'a pronunțat în favorul unei autonomii în sensul celei, pe care o au cetății Hamburg, Bremen și Lubeck. Un alt orator a citat exemplul Angliei, care nu s'a temut să acorde Transvaalului deplină autonomie și nu numai să numească prim-ministru pe Louis Botha ci să-l și invite la Londra.

O întrunire reacționară. Partidul pentru lege și ordine a ținut Joi o mare întrunire în Kiew. S'au pronunțat mai multe discursuri. Toți oratorii, între cari mai mulți deputați, episcopul Platon și d. Chulgin, au exprimat părerea, că Duma este revoluționară și incapabilă de a lucra. Chulgin a relevat, că membrii dreptei trebuie să depue toate silințele pentru a ajunge la disolvarea Dumei. Președintele comitetului partidului, Swanka, a atacat guvernul, care este gata să lucreze de acord cu Duma, tolerând acțiunea ei distrugătoare. Oratorul cere disolvarea Dumei, reforma legii electorale și revocarea președintelui consiliului, Stolypin.

STIRILE ZILEI.

— 28 Aprilie v.

Reprezentarea teatrală a elevilor internatului-orfelinat, care va avea loc mâine, Duminecă, la oarele 4 p. m. în sala Redutei, promite o reușită foarte frumoasă. Esecutarea programului bogat și variat va distrage fără îndoială în mod plăcut publicul românesc din Brașov, care, să sperăm, se va prezenta în număr cât se poate de mare la această producțiune. Credem de interes a da în următoarele un scurt resumat al pieselor teatrale:

Comedia >Șapte... și nici o ispravă< are următorul conținut: Șapte prietene bune se înțeleg și se învoiesc a înființa o reuniune. În ziua primei adunări, când voesc a se constitui, voind a alege înainte de toate o presidentă, se întrunesc cu toatele în locuința uneia dintre ele (la Ana), care e de firma credință că ea o să ajungă președintă. Se teme numai de prietina ei Marioara, care e foarte ambițioasă și aspiră de-așemenea la postul de președintă. În sfârșit, după ce s'au adunat însuflețite pentru înființarea unei reuniuni, nu se poate alege presidentă, deoarece fiecare dintre cele 7 prietene, vrând să ajungă ea presidentă, își dă sieși votul. Astfel în loc să se înființeze reuniunea, se desființează; — ba chiar și printiniei, ce existase până atunci între ele, i-se pune capăt.

>În împărăția adevărului<. Este o alegorie, în care >datorința< și >adevărul< lucrează contra >minciunii și lenei<, cari voesc a ispiți o copilă de școală, pe >Marioara<. În urmă învinge totuși >adevărul< și >datorința<. În piesă sunt intercalate mai multe cântece. Costumele sunt foarte frumoase.

>Când pisica nu-i acasă<. Ne arată în fapt aceea ce câteva fetițe pensionare pot inscena, când sunt lăsate acasă fără nici o supraveghere. Piesa are cu atât mai mult haz, cu cât se petrec toate în seara de lăsată secului.

Prelegere populară. Mâine (Duminecă 29 Aprilie v., 12 Maiu n.) la oarele 3 după amiază se va ținea din partea despărțământului I. (Brașov) al >Asociațiunii< o prelegere populară economică, împreună cu proiecțiuni, în edificiul școlii române din Turcheș (Săcele).

Starea sanitară a Regelui Carol. Cetim în >Acțiunea Conservatoare<: M. S. Regele a asistat alaltăeri la cursele de cai dela Hipodrom. Cine a văzut pe Suveran a putut constata starea excelentă, în care se află. Suveranul a urcat cu mare ușurință noile tribune, iar ultima cursă a privit-o din micul pavilion, destul de înalt, unde stă de obicei comisarul pistei. Figura Regelui pare mult întinerită, iar buna dispozițiune nu-i lipsește cătuși de puțin.

Nou ziar românesc în Basarabia. La Chișinău a apărut un nou ziar românesc >Viața Basarabiei< sub direcțiunea d-lui Alexis Nowi. Noul ziar apare jumătate în litere latine și jumătate în litere cirilice.

Cinci oameni inecați în Dunăre. O groazănică nenorocire, care a costat viața a 5 persoane, s'a petrecut Mercuri dimineața la oarele 8, în portul Călărași. Un anume Spirio, căpitanul șleului >Zesimos<, însoțit de un matroz, au plecat cu o barcă, în care duceau 5 hamalii pentru a ancora șleul. Barca era cam veche și prin unele părți cam crăpată. Ea a ajuns aproape de șlep, când deodată din cauza valurilor ce vaporul >Cerna-Vodă< făcea în trecere, barca fu săltată în sus și în jos. Apa intră cu furie prin spărături făcute în scândurile putrede ale bărcii și o umplu cu totul, răsturnând în apă pe cei șapte oameni. Tipetele desnădăjduite ale celor care luptau cu moartea răsunau prelung și dureros, adunând în fața cheului pe numeroși spectatori. Cei șapte oameni se agățau unii de alții și din cauza aceasta, deși mai toți știau să inoate, nu au putut scăpa cu viață decât 2 hamalii. Căpitanul Spirio,

matrozul și hamalii Moise Paraschiva, Ștefan Mocanu și Ene Ștefan s'au inecat.

Furtul dela Banca Națională a României. La Banca Națională din București domnește mare emoțiune din cauza furtului, a cărui victimă a fost d. Eugeniu Carada. Acesta ieșind pentru câteva minute din biroul său dela Bancă a lăsat pe masă un pachet cu aproape 40 mii lei în efecte și bilete. Intorcându-se a constatat lipsa banilor. Toate cercetările făcute până acum au rămas infructuoase.

Băile Eforiei școalelor gr. or. române se redeschid cu ziua de Duminecă, 29 Aprilie (12 Mai n.) a. c.

Un student brav — scrie >Libertatea< — e studentul Oscar Schulleri, fiul d-lui Schulleri din Orăștie. În comuna Laslea-mare de lângă Sighișoara, a pustiit săptămâna trecută un foc, care a prefăcut aproape toate casele în cenușe. Dintr-o casă care era incunjurată în flăcări se auzia țipetul unui copil mic. Atunci studentul Oscar Schulleri, dela gimnaziul sășesc din Sighișoara, cu primejdia vieții sale, a pătruns în casa, care ardea și a mântuit băiatul. Oamenii de față s'au mirat de curajul dânsului cu atât mai vărtos, cu cât numai după câteva minute dela ieșirea lui cu băiatul în brațe, s'a surpat plafonul casei.

Propunerea unui senator de a se omori copiii tâmpiți. Senatorul american Kennedy din St. Francisco va propune în sesiunea viitoare a parlamentului să se voteze o lege, prin care să se autorizeze omorirea copiilor tâmpiți. D. Kennedy zice, că a venit la ideea aceasta după ce a vizitat ospiciul de copii idioti din Glen Elen. Senatorul e de părere, că e mai bine pentru creaturile acestea imperfecte, dacă nu și pentru părinții și rudeniile lor, să fie nimicite decât să ducă o viață mizerabilă. D-l Kennedy e decis să lupte în sensul ideii sale chiar dacă l'ar considera lumea ca ucigaș. Pe contrarii săi îi invită să se ducă la sus numitul ospiciu din Glen Elen, și dacă nu se vor îngrozi, apoi atunci în adevăr oamenii aceia vor arăta că n'au inimă. Nimic mai jalnic decât oribila existență a acelor nenorocite ființe. De ce n'ar fi o binefacere, un act de clemență umană, suprimarea lor prin cloroform? Iată o curioasă problemă supusă unui parlament!

Concert militar. Mâine Duminecă, va cânta, în caz de timp favorabil, muzica militară dela oarele 5—7 în cafeneaua >Transilvania<. Intrarea liberă. Seara la oarele 8 concert în restaurantul >Transilvania<. Intrarea 60 bani.

Muzică pe promenadă. Muzica orașului va cânta Luni la oarele 5½ pe promenada de jos.

Avis amatorilor de fotografie. Aparat de fotografie pentru salon și voiaj recunoscut ca escelente, aparat moment portative neîntrecute precum și toate articolele necesare la fotografie, se capătă la firma A. Moll k. u. k. Hof-lieferant, Wien I. Tuchlauben 9. Manufactura fotografică fondată 1854. La cerere se trimite catalog ilustrat cu prețuri.

Dictionarul limbei române.

Critica dictionarelor.

(F i n e.)

Vedem din acest exemplu cu câtă precauțiune trebuie să se întrebuițate dictionarele și că este bine a-ți da seama și despre felul cum au fost lucrate cele mai multe dintre ele. Astfel vom avea cea mai mare încredere în Lexiconul de Buda, care fiind cel dintâiu dictionar român, n'a putut primi greșeli de ale predecesorilor, dar nu vom uita că autorii lui, în tendința lor de latinizare, au făurit unele cuvinte fără drept de existență; vom considera, că Barcianu avea cunoștințe temeinice pe terenul științelor naturale și vom pune mai mult preț pe numirile de flori, care se găsesc în dictionarul acestuia decât în altele. Ceea-ce azi e necunoscut din Lexiconul de Buda poate să fi dispărut din graiu de 80 de ani încoace, așa încât vom primi verbul *aculmă*, citat numai acolo, care face impresie cu totul românească, vom fi însă mai rezervați față de verbul *acurge*, pe care nu-l mai întâlnim aiurea și care poate fi făurit după latinescul *accurrere*; o numire de plantă ca *abagiubă*, care se găsește mai întâiu la Barcianu, o vom considera ca un provincialism din jurul Sibiului, dar când găsim la domnul Damé o formă ca *abținentă* în loc de *abstinență* ne vom sfii s'o primim. Toemai în această privință se

cere o critică severă. Autorii dictionarelor, chiar dacă facem abstracție de Laurianu și Maximu, de Costinescu și alții, care voiau cu tot dinadinsul să introducă în limba comună cuvinte făurite de dânsii, sunt foarte des ispițiți să creeze ei înșiși cuvinte după modele existente. Nu este într'adevăr nimic mai natural decât a traduce într'un dictionar german-român pe >Nadelfabricant< prin *acar*, format de elementele *ac* și sufixul *ar*, întocmai ca *blănar*, *argintar*, *căldărar*, etc. Dar cât timp nu există în România fabrici de ace, e foarte puțin probabil ca vre-un alt Român, decât autorii de dictionare, să ajungă în situațiunea de a întrebuița pe *acar* cu acest sens. Deși *abținentă*, *acar* se găsesc aproape în toate dictionarele, noi nu le vom înregistra, cât timp nu le putem documenta prin vre-o citațiune. Materialul de care dispunem e destul de bogat, așa încât numai răzori se întâmplă ca un cuvânt cu adevărat românesc să nu se găsească la nici unul din scriitorii extrași.

Între dictionarele române se află unele lucrate cu multă pricepere. De câte ori am găsit în acestea vre-un exemplu mai potrivit decât cele cuprinse în extrase l'am primit indicând izvorul, când opera citată nu se cuprinde în >bibliografie<. Tot astfel am primit acele explicații ale predecesorilor, cari mi-s'au părut bune, socotind, că autorul unui dictionar nu trebuie să aibă tendința de a fi original, chiar și atunci când o compilație poate fi mai de folos pentru cetitor.

Bibliografie.

Un nou volum de povestiri a lui M. Sadoveanu intitulat >La noi în viașoară...< a apărut în institutul >Minerva< format octav, tipar frumos o învitoare artistică, cum suntem obișnuiți a vedea la cărțile din editura aceasta. Prețul 2 cor. plus 20 bani porto.

M. Eminescu: >Geniu pustiu<, roman inedit tot în editura >Minervei<, prețul 2 cor. plus 20 bani porto. Ambele se pot procura prin tipografia și librăria A. Mureșianu.

I. Corbu: >Nona teoriă cosmogonică< ediția a doua întregită de vânzare la autor în Bistrița. Prețul 1 cor. 40 bani.

>A. B. C. prima carte de cetire< pentru elevii clasei I. de Iosif Moldovan, Iuliu Groșorean, Nicolae Boșcaiu, Nicolae Ștefu și Petru Vancu învățători. Ediția a VI-a. 40 bani exempl. A apărut în tipografia diecesană, Arad.

ULTIME STIRI.

Viena. 11 Maiu. Ministrul Prade a declarat la o întrunire de alegători ținută în Reichenberg, că guvernul își rezervă deplină libertate în ce privește pactul economic. Noi, a zis ministrul, putem încheia numai un pact favorabil pe lângă susținerea intereselor economice ale Austriei sau nici unul.

De altă parte ministrul Prade a declarat în Graț, că Austria n'are să se teamă de Ungaria.

Belgrad. 11 Maiu. Guvernul speră a încheia tratatul comercial cu Austro-Ungaria încă înainte de seceriș.

Diverse.

Descoperirea unor tezaure. În urma unor furtuni, cari au surpat o parte din malurile localității numite Nazareth, pe coastele Portugaliei, și după ce talazurile furioase ale Oceanului Atlantic se mai potoliră, s'au descoperit niște cripte, ce ascundeau comori. Prin împrejurime steteau înoroiate o multime de arme prețioase; alături de ele s'au găsit felurite monede de aur din toate timpurile, bijuterii și pietre scumpe. Cercetările făcute au dovedit, că acolo pirații își ascundeau pe vremuri prada lor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons.interim.: Victor Branisesc

Corsete franțuzești și corsete pentru dame în poziție, specialități de bandaje pentru stomac, pântece, gradhalter cu prețuri ieftine se capătă la Rappaport B. Strada Porții Nr 16 etajul I.

Dr. Wilhelm Depner
 medic pentru femei și Chirurg
 dă consult acuma
 în **Șirul florilor Nr. 12**
 (scara a doua la dreapta).
 Oare de ordinațiune pentru Ortopădie:
 dela 3—4 după prânz.

Închiderea Prăvăliilor
 la 7 oare seara.

Luând în considerare dorința personalului nostru, ne-am decis, ca cu începere dela 15 Maiu să închidem prăvăliile noastre, ceea ce aducem la cunoștința On. public.

Cu toată stima
Lang Rosenthal & Palmhart.
Jekelius & Stotz.

Numai veritabil Mack's

Kaiser-Borax

pentru

Cultivarea frumseții și sănătății.
Mack's-Kaiser-Borax imprumută feței o peliță fină, frumoasă și albă. Excelent pentru cultivarea gurei și dinților. Folositor la catar și răgușală. **Mack's Kaiser-Borax** veritabil face apa moale și foarte bun pentru curățirea pielii. Precauțiune la cumpărare. Veritabil numai în carton roșu, cu 15, 30 și 75 bani, cu instrucțiune detaliată. Nicidecum necarbonat! Singurul producător pt. Austro-Ungaria
GOTLIEB VOITH, WIEN III/1.

Îngust este spațiul
 nui loc a descrie efectul fabulos cel produce Regulatoru Teintului „Hoppa“ pentru înfrumșetarea feței. Aceasta ar fi de prisos.

Faptele vorbesc,
 On. Dame să cumpere „Hoppa“ cu 2 cor. 50 bani și dispariția miraculoasă de pistru, pete de ficat, roșița pielii, sgrăbunțe și ori-cărei neurășenii a pielii va dovedi mai bine ca vorbe, că singur „Hoppa“ suplinește toate cosmeticurile ca cremă, săpunuri și pudră. Inmoaie, întinerește, înviorează, albește fața, mâinile, grumazi și umerii.

HOPPA engl. Regulator-Teint **HOPPA**
 Deposit principal
Wilhelm Kaiser & Cie
 Győr, Baross I. Se capătă în farmacia și Droguerii. 2799,4—10

Spre deosebită atențiune!

Numerile mici ale loteriei privilegiate ungare în clasa dela Nr. 1 până la Nr. 300, ce sunt atât de căutate, se găsesc exclusiv numai la noi. Deasemenea și numerile anilor de naștere dela 1801 până la Nr. 1900.

Având în vedere marile cereri ale acestor numere, rugăm a ni se adresa comenzile cât de curând

S. BOGDÁNY bancă principală de loterie, societate anonimă
 BUDAPEST, Károly körút 20 (Telefon 88—16).

Prețul losurilor la Clasa I-a:

1/8 los Coroane ..	1.50		1/2 los Coroane ..	6.—
1/4 " " ..	3.—		1/1 " " ..	12.—

Comenzile pentru streinătate le efectuim contra-ramburs sau trimiterea anticipativă a costului. (2829,3—4.)

Băile minerale vindecătoare din Előpatak

au efect deosebit contra boalelor de stomac, rinichi, ud, mitră, ficat și splină, șoldină, reumatism, constipație, precum și contra boalelor cari se desvoaltă din nervositate. Cura cu renumita apă de beut Előpatak, urmata după ordinațiunea medicală, împreună cu băi reci și calde, masaj, gimnastică svedică, trai dietetic dă rezultate foarte favorabile. Sesonul băilor dela 15 Mai până la 15 Septembrie. Stațiune de cale ferată Feldioara (Földvár) și Sepsi-Szt. György cu comunicație ieftină de trăsuri. Locuințe și întreținere ieftine și elegante. Pentru sesonul prim din 15 Mai până în 15 Iunie și al doilea dela 20 August până în 15 Septembrie se plătește numai jumătate din taxa pentru cură și muzică. Locuința cu 50%, întreținerea mult mai ieftină. Apa minerală Előpatak ocupă primul rang între apele minerale alcaline ce conține alcooloid de fer se folosește și ca doctorie de casă, și e foarte plăcută amestecată cu vin, sau ca beutură răcoritoare. In streinătate precum și în țară să consumă anual mai mult ca un milion de sticle. Locul de trimitere Előpatak și în cele mai multe orașe și case de comerciu en gros. — La dorință se trimit și prospecte franco.

Directiunea.

Avis important!

Aduc la cunoștința On. public de **Dame** din loc și din împrejurimea Brașovului, că m'am reintors din voiaju din streinătate și am adus un mare asortiment de

PĂLĂRII

de Dame, de Domnișoare și de copii.

Bogat asortiment de **Modele** din Wiena și Paris se găsește totdeauna în magazinul meu. — Pălării vechi prelucrez după moda cea mai nouă cu prețuri foarte moderate.

Asemenea să primește în salonul meu orice comandă de **Rochi, Bluze, Costume de Dame și de copii de cusut** cu prețuri foarte reduse. Rog On. public de Dame de a-mi da sprijinul D-lor.

Cu toată stima
ROSA WEISS,
 Strada Porții Nr. 16. Etajul I.

Care n'a jucat cu succes la loteria de clasă.
Care în genere nu ș'a cercat norocul.
Care în realitate dorește să nemerească câștigul principal.
Cine dorește să fie servit prompt și reel, acela să se adreseze cu confiență la cea norocoasă colectă a lui

GAEDICKE, în Budapesta.

Pentru sortirea Clasei I. în 23 și 25 Maiu oferim losuri:

Intregi	Jumătăți	Pătrariu	Optimi
Cor. 12—;	Cor. 6—;	Cor. 3—;	Cor. 1 1/2.

Checkuri de poste pentru trimiterea banilor gratis și franco

Cassa de Bancă
GAEDICKE,
 Budapest IV., Kossuth Lajos-utca 11.
 (2824,4—6.)

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutateilor celor mai cerbicoșe la stomac și pântee, în contra căreilor și acrelei la stomac, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corone 2.— Falsificățiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provădută cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este forte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat), alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de rēcă. — Prețul unei cutii originale plumbate cor. 1.90.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metodu cel mai nou, pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. —.40 h. Cincii bucăți cor. 1.80.

— Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll. —

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9. c. și reg. furnisor al curții imperiale.

— Comande dia provincă se efectuă zilnic prin rambursă postală —
 La deposite să se cêră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.
 Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Viotor Roth și en gros la D. Eremias Nepoșiu, și C. H. Neustädter.

Cultivarea feței și a mânilor:

Kaloderma-Gelee, Liodermin, Emolotin, Glycerin și Gellée de castraveți, Poney Jelly, ș. a. se capătă la

G. EITEL,
 Strada Vămei 18.